

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента,
доцента кафедри музичного мистецтва і хореографії

Ашихміної Наталії Віталіївни

на дисертаційне дослідження **Лянь Юйцзінь**

**«Методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва
до стильової інтерпретації вокальних творів
на основі герменевтичного підходу»,**

подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність дисертаційного дослідження Лянь Юйцзінь визначається сучасними вимогами до професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, що поєднують музично-виконавські вміння та здатність педагогічно пояснювати художньо-образний зміст музичних творів. У сучасній музично-педагогічній практиці спостерігається значна увага до технічної підготовки та репродуктивного виконання, тоді як питання формування вмінь стилістичної інтерпретації вокальних творів залишається недостатньо вивченим, що зумовлює обґрунтування методик, які б комплексно враховували музично-теоретичні знання, виконавські навички, вербальне осмислення та мотиваційні компоненти діяльності студентів.

В умовах глобалізації та активного обміну культурними традиціями зростає значення культурологічного та герменевтичного підходів у підготовці педагогів у галузі мистецької освіти. Здатність майбутнього вчителя музичного мистецтва до стилістично обґрунтованої інтерпретації творів стає важливою компетентністю не лише для особистого професійного розвитку, а й для забезпечення високого рівня навчання співу молодого покоління. Недостатня увага до формування цієї компетентності у процесі фахової підготовки може обмежувати розвиток творчого мислення студентів та їх здатність передавати учням комплексне розуміння стилю та художньої образності музичних творів.

Таким чином, дослідження проблеми підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до стильової інтерпретації вокальних творів на основі герменевтичного підходу має високу теоретичну та практичну цінність. Воно спрямоване на створення ефективної педагогічної моделі, що інтегрує теоретичні знання, виконавські вміння, вербальні навички та мотиваційні чинники, що забезпечує комплексний розвиток професійної компетентності студентів та підвищує якість освітнього процесу.

Лянь Юйцзінь розроблено чітку та логічну структуру дисертації, в якій усі складові взаємопов'язані, що сприяє послідовному викладу матеріалу.

Дисертанткою вирішено завдання дослідження, а саме: розкрито сутність феномена стильової інтерпретації вокальних творів як фахової компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва; визначено поняття і побудовано модель готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до стильової інтерпретації вокальних творів; обґрунтовано

необхідність застосування герменевтичного підходу в підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва до стильової інтерпретації вокальних творів; на основі герменевтичного підходу розроблено комплекс методів і педагогічних умов підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до стильової інтерпретації вокальних творів; визначено критерії, показники і засоби педагогічної діагностики готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до стильової інтерпретації вокального твору і перевірено ефективність розробленої методики в процесі експериментальної роботи.

Аналізуючи наукову новизну дослідження, варто звернути увагу на такі ключові аспекти: теоретично обґрунтовано і практично підтверджено доцільність залучення герменевтичного підходу в процесі музично-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до стильової інтерпретації вокальних творів; у контексті теорії та методики фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва визначено поняття стильової інтерпретації музичних творів; розроблено модель готовності здобувача освіти до стильової інтерпретації, компонентами якої визначено: а) теоретичні знання про стильовий простір мистецтва; б) емпіричні знання про стилі вокальної музики; в) музично-виконавські та вербально-риторичні уміння; г) професійна мотивація академічної діяльності; обґрунтована і доведена методична ефективність герменевтичного підходу в сполученні з діяльнісним та культурологічним підходами у сфері музично-виконавської підготовки здобувачів освіти; здійснено методичну розробку теорії багатомірного стильового простору музичної практики, згідно з якою кожний твір розглядається у чотирьох стильових вимірах: жанровому, історичному, етнічному і персональному; розроблено й апробовано на практиці методику підготовки до стильової інтерпретації вокального твору; визначено умови ефективності впровадження запропонованих методів, а саме: доцільна з погляду стильового простору музики селекція творів, призначених для засвоєння в класі вокалу; дотримання принципу стимулювання творчості; дії, спрямовані на формування установки сприйняття і оцінювання стилістики твору та його інтерпретації. розроблено методику педагогічної діагностики готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до стильової інтерпретації вокальних творів за чотирма критеріями (гностичним, вербально-герменевтичним, музично-перформативним, інтенціональним); у контексті музично-педагогічної методології уточнено поняття стилю інтерпретації, стильової атрибуції, екфразису, конотативного смислу, ліричного герою вокального твору.

Лянь Юйцзінґ у першому розділі дисертації на основі аналізу наукової літератури з питань музичної інтерпретології, теорії та історії музично-виконавської діяльності, методологічних і методичних засад фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва було зроблено низку важливих висновків. Зокрема, встановлено, що кожний учитель музичного мистецтва має володіти добре сформованими музично-виконавськими уміннями, зокрема уміннями співу як найбільш природного, універсального і поширеного виду музикування. До обов'язків учителя належить також

здатність до вербально-герменевтичної діяльності, зокрема роз'яснення учням художньо-образного змісту музичних творів. Обидві складові фахової діяльності вчителя потребують уміння інтерпретації музичного твору, де головним художньо-виконавським і педагогічним орієнтиром інтерпретації є стильові властивості виконуваних творів.

У роботі визначено поняття стильової інтерпретації музичного твору як втілення у музично-інтонаційній формі, у формі вербального тексту або іншій знаковій формі ідеального звукового образу твору відповідно до уявлень суб'єкта інтерпретації про його стильові властивості. Ці уявлення можуть бути свідомими або неусвідомленими, обидва напрямки ґрунтуються на набутому досвіді: неусвідомлена стильова інтерпретація спирається на емпіричні знання та суб'єктивні відчуття стилю, а свідомі уявлення переважно спираються на теоретичні (наукові) знання.

Авторка підкреслює, що стильова інтерпретація може бути адекватною або неадекватною щодо стилістики твору. Адекватна стильова інтерпретація сприяє успішності художньо значущого результату, тоді як неадекватна найчастіше призводить до руйнування позитивного, художньо-цілісного враження від виконання твору або від словесно-герменевтичних дій учителя, викладача, критика, пропагандиста чи дослідника.

Було визначено поняття готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до стильової інтерпретації вокальних творів, що передбачає поєднання чотирьох компонентів: 1) емпіричні уявлення і теоретичні знання про стилі вокальної музики; 2) уміння музично-виконавської інтерпретації вокального твору; 3) уміння словесної інтерпретації стилістики твору; 4) мотивація дій, спрямованих на пізнання, відтворення і педагогічну актуалізацію стилів вокальної музики в освітньому процесі.

У другому розділі на особливу увагу заслуговує уточнення поняття герменевтичного підходу в контексті підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до стильової інтерпретації музичного твору. Визначено, що герменевтичний підхід передбачає активність здобувачів освіти та викладачів у таких напрямках: музично-виконавські дії; словесно-риторичні дії; художньо-творчі дії; спеціально організовані дії, спрямовані на формування стильових уявлень. Він також обумовлює прийняття низки педагогічних принципів: науковості, критичності мислення, толерантності до герменевтичних суджень, наочності, доступності та різноманітності інформації, діалогічності як форми оволодіння знаннями, емоційної насиченості педагогічних дій. Для досягнення мети дослідження герменевтичний підхід поєднано з діяльнісним та культурологічним освітніми підходами, що передбачають застосування принципів інтерактивного та проблемного навчання, перманентного моніторингу, мультикультурності та кроскультурності. Дисертанткою представлено комплекс методів підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до стильової інтерпретації вокальних творів і зроблено наголос на тому, що ефективність впровадження методів визначається доцільною селекцією вокальних творів, дотриманням принципу стимулювання творчості та

постійною роботою над формуванням установки сприйняття і оцінювання стилістики твору та його інтерпретації.

У третьому розділі Лянь Юйцзінь науково обґрунтовано критерії для визначення рівня готовності здобувача освіти до регламентованої стильової інтерпретації твору: гностичний, вербально-герменевтичний, музично-перформативний, інтенціональний.

Формувальний експеримент дисертанткою впроваджувався у два етапи. Перший (базовий) етап був спрямований на розширення тезаурусу чуттєвих уявлень і наукових знань про стилі вокальної музики через слухове сприйняття, аналіз і ескізне виконання індивідуально підібраних творів, підготовку вокального апарату до технічних складностей стилів вокалізації, накопичення вербальних і риторичних засобів герменевтичного аналізу та формування зацікавленості художніми засобами різноманітних стилів. Було застосовано методи моделювання стильового простору, формування стильових понять за алгоритмом дій, створення персонального словника ремарок, практичного засвоєння екфразису та вокальних вправ.

Другий (творчий) етап спрямовувався на подолання репродуктивних і стереотипних виконавських дій, досягнення творчого рівня музично-стильового мислення та звукотворчих дій. Використовувалися методи виявлення конотативних смислів, художнього перекладу музично-поетичного тексту, роботи над образом ліричного героя та створення проєкту виконавської версії твору.

Проведений діагностичний зріз і статистична обробка показали, що у випробовуваних експериментальної групи суттєво покращився рівень готовності до стильової інтерпретації вокальних творів за всіма критеріями. Перевірка за критерієм Фішера підтвердила статистичну розбіжність між показниками експериментальної та контрольної груп, що засвідчує ефективність запропонованої методики.

Позитивно оцінюючи наукові здобутки Лянь Юйцзінь, звернемо увагу на деякі зауваження до поданої дисертації:

1. Було б доцільно більш наочно окреслити вихідні дані на початку формувального експерименту, в якому брали участь 28 осіб в експериментальній групі та 31 особа в контрольній групі, щоб забезпечити повне розуміння динаміки змін в підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва до стильової інтерпретації вокальних творів на основі герменевтичного підходу наприкінці базового етапу формувальної роботи.

2. У тексті дисертаційної роботи місцями зустрічаються дрібні мовні та стилістичні неточності у вживанні термінів і словосполучень, а також огріхи технічного характеру.

Висновок: дисертаційна робота на тему «Методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до стильової інтерпретації вокальних творів на основі герменевтичного підходу» є оригінальним, завершеним дослідженням, актуальним у сучасних умовах розвитку мистецької освіти. В роботі Лянь Юйцзінь продемонстровано науково обґрунтовані результати, показано володіння методологією наукових

досліджень щодо продукування результатів, пов'язаних із новизною та практичною значущістю. Кваліфікаційна наукова праця відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а Лянь Юйцзінь заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри
музичного мистецтва і хореографії
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

Н. Ашихміна Наталія АШИХМІНА

